

Veertien dagen op een ijsschots

door Simon Abramsz

Versie voor de moderne jeugd

De allereerste uitgave van dit boek
verscheen in 1898.

Voor deze moderne-jeugd-versie is
de vierde druk gebruikt,
die in 1921 verscheen bij
uitgeverij L.J. Veen, Amsterdam.

Een originele heruitgave van het boek
– in aangepaste spelling –
is verkrijgbaar

in de boekhandel en op Gigaboekshop.nl.
(ISBN 9789085484950)

Andere klassiekers voor de jeugd bewerkt:

De Zwarte Tulp (*Dumas*)

Benito (*Kieviet*)

Kijk op www.gigaboekshop.nl

Inhoud

Oudejaarsavond in Durgerdam	7
Aan het botkloppen.....	12
Bange uren	19
Een vreselijke zondag	25
Een ramp op Marken.....	32
Gesignaleerd... of toch niet?.....	38
De dalende zon.....	44
Een lange nacht in de kou	50
Een vreselijke benauwdheid.....	56
Een zee die geen richting kiest	62
De onverwachte drift.....	68
De nood stijgt nog hoger	74
Oude herinneringen en een belangrijke vondst.....	80
De redding	84
Een brief vol hoop	90
De prijs die de zee eiste.....	94
Alleen naar huis	99

Oudejaarsavond in Durgerdam

Het was Oudejaarsavond, 1848. Al dagen had de noord-oostenwind over de Zuiderzee gejaagd. De vaarten lagen dicht, de rivier lag dicht, en zelfs de zee had zich uiteindelijk gewonnen gegeven: een eindeloze, glanzende ijsplaat die in het maanlicht leek op staal.

In het rijtje oude vissershuisjes op de dijk brandden her en der lampen. Binnen was het warm, buiten sneed de wind als messen door je jas. Niemand ging vrijwillig naar buiten.

Behalve wij.

We nemen een kijkje in het huisje van de familie Bording.

Een warm huis in een koude nacht

‘Doe je schoenen uit,’ grinnikt moeder Bording zacht terwijl ze de deur opent. ‘In Durgerdam lopen we niet met modderpoten door de kamer.’

Binnen is het klein, maar warm en gezellig. In de hoek zit vader Bording, een stevige man met diepe rimpels en

grijzer haar dan je zou verwachten van iemand van vijfenveertig. Het leven op zee maakt je sneller oud.

Op zijn schoot zit zijn jongste dochtertje, met grote blauwe ogen. Aan zijn knie leunt de jongste jongen, een guitige dreumes die voortdurend om aandacht vraagt. Aan tafel zit de oudste dochter, tien jaar oud, driftig breiend aan een warme sok.

Bij het raam zitten de twee oudste jongens: Klaas van negentien knutselt aan een stuk gereedschap, terwijl Jaap van zeventien een houten scheepje voor zijn twaalfjarige broertje maakt.

Moeder komt binnen met een glimlach. 'De melk kookt bijna. Nog even en we kunnen aan de chocola.'

Bij dat woord gaan vier paar kinderogen tegelijk glimmen.

Niet veel later staat de tafel vol warme chocolademelk en oliebollen. De storm buiten kan ze niets schelen; binnen is het feest.

Maar terwijl de kinderen lachen en praten, staart vader Bording zwijgend in het vuur.

Een verhaal dat je nooit vergeet

'Waar denk je aan, Klaas?' vraagt moeder eindelijk.

Vader ademt diep in. 'Aan Oudejaarsavond... van 1833.'

Zijn vrouw trekt bleek weg. 'O ja... dat jaar.'

De kinderen kijken nieuwsgierig op.

'Vertel dan!' dringt de jongste aan.

Vader Bording knikt langzaam. 'Goed. Maar het is geen vrolijk verhaal.'

Hij vertelt hoe hij en zijn knecht Kees voor anker lagen bij Enkhuizen. Hoe de wind toenam, hoe de wolken scheurden alsof de hemel openscheurde, en hoe hun botter zwaar begon te slingeren.

Hoe de dreg (het anker) brak.

Hoe de schuit als een blad over het water werd gesmeten.

Hoe hij en Kees overboord sloegen - en alleen een balk hen nog drijvende hield.

Hij vertelt hoe ze in het pikdonkere water lagen, zonder te weten of ze het zouden overleven. Hoe de kou hun vingers verstijfde. Hoe ze schreeuwden, maar de storm al het geluid verslond.

En dan - langzaam - hoe het weer bedaarde. Hoe de maan verscheen. Hoe een Urker vissersschip hen tóch hoorde en ze probeerden te redden.

‘Een van de Urkers sprong in het water,’ zegt vader.
‘Tegen de golven in. Alleen om ons te pakken te krijgen.’

De kinderen zitten doodstil. Alleen de wind giert door de schoorsteen.

‘En daarom,’ besluit vader zacht, ‘ben ik hier. Daarom zitten we vanavond samen.’

Het leven van een visser is nooit zeker

‘Maar vader,’ vraagt de twaalfjarige, ‘hoe kwam u dan aan een nieuwe schuit?’

Vader Bording kijkt naar zijn ruwe handen.

‘Goede mensen hebben me geld geleend,’ zegt hij langzaam. ‘Maar het was veel geld. En nog steeds zijn we niet schuldenvrij.’

Het wordt even stil in de kamer.

Dan staat moeder op.

‘Kom,’ zegt ze, ‘vanavond geen zorgen.’

Ze schuift de oliebollen dichterbij. ‘Het is Oudejaarsavond. We zijn samen. Dat is genoeg.’

Ze spelen een spelletje domino. Ze lachen, ze plagen elkaar, en langzaam tikt de tijd weg richting middernacht.

Als de klok twaalf slagen laat horen, staan ze op en wensen elkaar een goed nieuw jaar.

Niemand van hen weet dat dit een jaar wordt dat ze nooit zullen vergeten.

En dat drie van hen - vader, Klaas en Jaap - de volgende dag een tocht maken die hun leven voorgoed zal veranderen.

Hoofdstuk 2

Aan het botkloppen

De volgende middag, 13 januari, lopen drie figuren stevig over de Durgerdamse dijk: vader Bording, Klaas en Jaap. Nu het daglicht hun gezichten raakt, zie je pas echt hoe hard het vissersleven hen vormt.

Vader: mager, gespannen, altijd een zweem van zorg in zijn ogen.

Klaas: negentien, serieus, al bijna een tweede vader.

Jaap: zeventien, vrolijk, lichtvoetig, alsof hij altijd in zijn eigen windje loopt.

Ze dragen zware jassen. Achter hen sleept een houten sleetje met alles wat ze nodig hebben: netten, zeilen, bijlen, lange latten, brood en koffie. Ze zijn onderweg naar de ijsvlakte - niet om te schaatsen, maar om te *werken*: Botkloppen.

Het ijs ligt er nog goed bij

Hoewel het al een paar dagen dooit, is het ijs nog dik en stevig. De Zuiderzee lijkt één grote witte woestijn. Overal in de verte zie je kleine groepjes vissers gebogen staan.